

דברי תורה וחינוך

א סולת פלפול

ויחי | מירי גניזי

מנהלת אולפנת רגבים בנגב

בס"ד

בפרשת השבוע שלנו אנחנו נפגשים עם ברכת יעקב לאפרים ומנשה. יעקב אבינו מגיע לברך את אפרים ומנשה ומסכל את ידיו כדי לברך את אפרים ביד ימינו ואת מנשה בשמאלו. יוסף חושש מאוד מהעדפת אפרים על פני מנשה. יוסף למוד ניסיון מר מהקנאה שהאחים חשו כלפיו בגלל שיעקב העדיף אותו על פני אחיו, ולכן הוא מנסה למנוע מצב של מתח דומה בין שני ילדיו.

במבט יותר כולל אפשר לראות שמתח בין אחים הוא רעיון ששזור את כל ספר בראשית. קין הורג את הבל, ישמעאל מתגרה ביצחק, עשיו מתכנן להרוג את יעקב והאחים מוכרים את יוסף למצרים. יוסף מנסה ליצור מציאות יותר פשוטה שבה הקנאה לא תתעורר.

יעקב אבינו מבין שהפתרון למתח בין האחים לא יכול להיות פתרון טכני. כדי שעם ישראל ילמד איך נכון להתנהג בין אחים צריך למצוא אחים שיהיו מסוגלים לגבור על הקנאה ביניהם בגלל אהבה פנימית שקיימת ביניהם ולא בגלל שבדרך חיצונית ניסו למנוע את הקנאה ביניהם.

אפרים ומנשה מצליחים לשבור את השרשרת ההיסטורית מלאת הקנאות. למרות שיש למנשה סיבה טובה לקנא באפרים, התורה לא מספרת דבר על מתח ביניהם. במובן מסוים מנשה הוא זה שזוכה לגדולה בגלל שהוא נשאר נאמן ואוהב לאחיו למרות ההעדפה של יעקב את אפרים. מנשה גובר על הנסיבות החיצוניות ומגלה שיש לו אחווה אמיתית.

לפעמים נדמה לנו שכדי ליצור אחווה בעם ישראל או אפילו במוסד חינוכי צריך לטייח את ההבדלים והשוני ולנסות ליצור מסגרת אחידה שבה ההבדלים לא יורגשו. אפרים ומנשה מגלים לנו שניתן להגיע לאחווה משמעותית גם בעולם ששיש בו שוני והבדלים ואפילו יש בו העדפה. האחווה של מנשה ואפרים גדולה מנסיבות החיים שלהם.

הדגם של אפרים ומנשה נלמד בעם ישראל ומגיע לשיא אצל משה ואהרון. כשהקב"ה מתגלה למשה וממנה אותו למנהיג של עם ישראל משה חושש מהתגובה של אהרון הבכור. אבל אהרון מתגבר על הרצון הטבעי להנהיג והקב"ה מודיע למשה שאהרון ישמח בליבו על ההנהגה של משה.

עם ישראל מברך את בניו – ישימך אלוקים כאפרים וכמנשה. אנחנו מברכים את הבנים שיזכו לגלות את האחווה הגדולה שיש בתוך עם ישראל, גם כשיש מתחים והבדלים. למרות השוני, החלקים הפנימיים שמאחדים הם יותר חזקים ומאפשרים להגיע לאחווה.

שבת שלום